Член 3

Директорот на отворениот граѓански универзитет за доживотно учење именуван до денот на започнувањето на примената на овој закон продолжува да ја врши функцијата до истекот на мандатот за кој е именуван.

Член 4

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за отворените граѓански универзитети за доживотно учење.

Член 5

Одредбите од членот 1 од овој закон кои се однесуваат на условот за познавање на странски јазик ќе започнат да се применуваат по две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а ќе започне да се применува по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR UNIVERSITETE TË HAPURA CIVILE PËR MËSIM TË PËRJETSHËM

Neni 1

Në Ligjin për universitete të hapura civile për mësim të përjetshëm ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 36/11), në nenin 10 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Drejtor mund të emërohet personi që i plotëson kushtet në vijim:

1) është shtetas i Republikës së Maqedonisë;

2) në momentin e emërimit me aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim apo sanksion i kundërvajtjes ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë apo detyrës;

3) ka fituar së paku 240 kredi sipas SETK apo ka mbaruar shkallë VII/1;

4) ka të dhënë provimin për drejtor për shkollë fillore, përkatësisht shkollë të mesme;

5) ka minimum pesë vjet përvojë pune;

6) posedon njërën nga certifikatat ose dëshmitë vijuese të njohura ndërkombëtarisht për njohje aktive të gjuhës angleze jo më të vjetër se pesë vjet:

- TOEFEL IBT së paku 74 pikë,
- IELTS (IELTS) - së paku 6 pikë,
- ILEC (ILEC) (Cambridge English: Legal) - së paku niveli B2 (B2),
- FCE (FCE) (Cambridge English: First) - të dhënë,
- BULATS (BULATS) - së paku 60 pikë apo
- APTIS (APTIS) - së paku niveli B2 (B2) dhe

7) ka të dhënë testin psikologjik dhe testin për integritet."

Neni 2

Në nenin 12 në paragrafin (2) pas fjalës "shpallje" shtohen fjalët: "në së paku tri gazeta ditore të cilat botohen në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë, nga të cilat njëra nga gazetat që botohen në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve të cilët flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase."

Neni 3

Drejtori i universitetit të hapur civil për mësim të përjetshëm i emëruar deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji vazhdon ta kryejë funksionin deri në kalimin e mandatit për të cilin është emëruar.

Neni 4

Autorizohet Komisioni Juridik-Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për universitete të hapura civile për mësim të përjetshëm.

Neni 5

Dispozitat e nenit 1 të këtij ligji që kanë të bëjnë me kushtin për njohjen e gjuhës së huaj do të fillojnë të zbatohen pas dy vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", kurse do të fillojë të zbatohet pas një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

1173.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 24 февруари 2014 година.

Бр. 07-1162/1
24 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 1

Во Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија" број 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12 и 24/13), во членот 62 став (2) по зборот „за" се додаваат зборовите: „ исхраната и за".

Член 2

Во членот 79-а по ставот (8) се додава нов став (9), кој гласи:

„(9) Висината на трошоците за стекнување на педагошко-психолошката и методската подготовка на акредитираните високообразовни установи ја утврдува министерот врз основа на реалните трошоци за стекнување на педагошко-психолошката и методската подготовка."

Член 3

По членот 79-а се додаваат пет нови членови 79-б, 79-в, 79-г, 79-д и 79-ѓ, кои гласат:

„Член 79-б

Во основното училиште работните места на вработените се:

- административни службеници,
- даватели на јавни услуги во основното образование и
- помошно-технички лица.

Член 79-в

(1) Вработените во основните училишта кои вршат работи од административна природа заради остварување на дејноста основно образование имаат статус на административни службеници.

(2) За вработените од став (1) на овој член се утврдуваат следниве нивоа на работни места:

- категорија В - стручни
- ниво В1 советник за нормативно правни работи (секретар) и
- категорија Г - помошно - стручни
- ниво Г1 самостоен референт (технички секретар кој врши благајнички и други слични работи, благајник кој врши и административни и слични работи) и
- ниво Г2 виш референт (благајник, технички секретар и други).

Член 79-г

(1) Вработените во основните училишта кои вршат работи од дејноста основно образование, имаат статус на даватели на јавни услуги во основното образование и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија К - наставници
- ниво К1 советник (наставник-советник, наставник-советник во училишта со ученици со посебни потреби и наставник-советник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- ниво К2 ментор (наставник-ментор, наставник-ментор во училишта со ученици со посебни потреби и наставник-ментор во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- ниво К3 наставник (наставник, наставник во училишта со ученици со посебни потреби, наставник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава) и
- ниво К4 приправник (наставник-приправник, наставник-приправник во училишта со ученици со посебни потреби, наставник-приправник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- категорија Л - стручни соработници
- ниво Л1 советник (стручен соработник-советник, стручен соработник-советник во училишта со ученици со посебни потреби),
- ниво Л2 ментор (стручен соработник-ментор и стручен соработник-ментор во училишта со ученици со посебни потреби),
- ниво Л3 стручен соработник (стручен соработник, стручен соработник во училишта со ученици со посебни потреби) и
- ниво Л4 приправник (стручен соработник-приправник, стручен соработник-приправник во училишта со ученици со посебни потреби) и
- категорија М воспитувач
- ниво М1 воспитувач.

Член 79-д

(1) Вработените во основните училишта кои вршат помошно- технички работи, имаат статус на помошно-технички лица и за нив се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следниве подгрупи, категории и нивоа на работни места:

- подгрупа 1 категорија А ниво А1 хигиеничар, ложач-ракувач на парни котли, економ-домаќин, хаусмајстор и други,
- подгрупа 2 категорија А ниво А1 чувар и други,
- подгрупа 3 категорија А ниво А1 возач и други,
- подгрупа 4 категорија А ниво А1 сервирка-садомијач, готвач и други и
- подгрупа 5 категорија А ниво А1 општ работник, перачка, негувател и други.

Член 79-ѓ

(1) Директорот, по претходно мислење на Министерството за информатичко општество и администрација и претходна согласност од градоначалникот на општината на чија територија е основното училиште и Министерството за образование и наука донесува годишен план за вработување во општинските основни училишта за следната година, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

(2) Директорот, по претходно мислење на Министерството за информатичко општество и администрација и претходна согласност од Министерството за образование и наука донесува годишен план за вработување во државните основни училишта за следната година, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор".

Член 4

Во членот 100 ставот (4) се менува и гласи:

„Дневникот на паралелката наставникот го води задолжително и во електронска форма (е-дневник) на неделна основа, преку веб апликација која ја администрира Министерството."

Член 5

Во членот 126 став (1) алинеја 7 по зборот „директор" се додаваат зборовите: „во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик."

Член 6

Во членот 128 став (3) точката на крајот од реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност, да има соодветен сертификат, не постар од пет години, за познавање на англискиот јазик ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) - најмалку 30 бода, ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 3 бода, БУЛАТС (BULATS) - најмалку 20 бода или КЕТ (KET) (Cambridge English) - положен, АПТИС (APTIS) - најмалку ниво А2 (A2) и да има положено психолошки тест и тест за интегритет."

По ставот (6) се додава нов став (7), кој гласи:

„(7) На наставник или стручен соработник кој е избран за директор на основно училишта му мирува работниот однос за време на вршење на функцијата директор на основно училишта и има право во рок од 15 дена по престанувањето на функцијата што ја вршел, да се врати на работа во училиштето каде работел пред да биде избран за директор за вршење на работи кои одговараат на неговиот вид и степен на стручна подготовка."

Член 7

Членот 137 се брише.

Член 8

По членот 174 се додаваат два нови члена 174-а и 174-б, кои гласат:

„Член 174-а

(1) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност во мандатна постапка државниот просветен инспектор ќе му изрече за прекршок на правното лице ако не се води е-дневник врз неделна основа во основното училиште (член 100 став (4)).

(2) Глоба во износ од 600 евра во денарска противвредност во мандатна постапка државниот просветен инспектор ќе му изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице ако не се води е-дневник врз неделна основа во основното училиште (член 100 став (4)).

(3) Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност во мандатна постапка државниот просветен инспектор ќе му се изрече за прекршок на наставникот ако не води е-дневник на неделна основа во основното училиште (член 100 став (4)).

Член 174-б

Средствата од глобите изречени во мандатна постапка од страна на државните просветни инспектори се приход на Буџетот на Република Македонија.“

Член 9

Директорот на основото училиште избран до денот на започнувањето со примената на членовите 5 и 6 став 1 од овој закон продолжува да ја врши функцијата до истекот на мандатот за кој е избран.

Член 10

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за основното образование.

Член 11

Одредбите на членот 3 од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на започнувањето со примената на Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за административните службеници (“ Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

Одредбите на членовите 5 и 6 став 1 од овој закон ќе започнат да се применуваат по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен одредбите од членот 6 став 1 од овој закон кои се однесуваат на условот за познавање на странски јазик кои ќе започнат да се применуваат по пет години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 12

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

LIGJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR ARSIM FILLOR

Neni 1

Në Ligjin për arsim fillor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12 dhe 24/13), në nenin 62 paragrafi (2) pas fjalës "për" shtohen fjalët: "ushqim dhe për".

Neni 2

Në nenin 79-a pas paragrafit (8) shtohet paragraf i ri (9), si vijon:

"(9) Lartësinë e shpenzimeve për marrjen e përgatitjes pedagogjike - psikologjike dhe përgatitjes metodike të institucioneve me arsim të lartë të akredituara, e përcakton ministri në bazë të shpenzimeve reale për marrjen e përgatitjes pedagogjike - psikologjike dhe përgatitjes metodike."

Neni 3

Pas nenit 79-a shtohen nene të reja 79-b, 79-v, 79-g, 79-d dhe 79-gj, si vijojnë:

„Neni 79-b

(1) Në shkollë fillore vendet e punës të të punësuarve janë:
- nëpunës administrativë,
- dhënës të shërbimeve publike në arsimin fillor dhe
-persona ndihmës teknikë.

Neni 79-v

(1) Të punësuarit në shkollat fillore që kryejnë punë nga natyra administrative për realizim të veprimtarisë së arsimit fillor kanë status të nëpunësve administrativë.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohen nivelet vijuese të vendeve të punës:
- kategoria V – Profesionale
- niveli V1 këshilltar për punë juridike normative (sekretar) dhe
- kategoria G - ndihmëse-profesionale
- niveli G1 referent i pavarur (sekretar teknik që kryen punë arkëtari dhe punë tjera të ngjashme, arkëtar që kryen edhe punë administrative edhe punë të ngjashme) dhe
- niveli G2 referent i lartë (arkëtar, sekretar teknik dhe të tjerë).

Neni 79-g

(1) Të punësuarit në shkollat fillore që kryejnë punë nga veprimtaria arsim fillor, kanë status të dhënësve të shërbimeve publike në arsimin fillor dhe për ata zbatohen dispozitat e këtij ligji, dispozitat e Ligjit për të punësuarit në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) të këtij neni përcaktohen nivelet vijuese të kategorive dhe niveleve të vendeve të punës:
- kategoria K - mësimdhënës
- niveli K1 këshilltar (mësimdhënës-këshilltar, mësimdhënës-këshilltar në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme dhe mësimdhënës-këshilltar në shkollë për arsimim artistik që realizojnë mësim individual dhe grupor),
- niveli K2 mentor (mësimdhënës-mentor, mësimdhënës-mentor në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme dhe mësimdhënës-mentor në shkolla për arsimim artistik që realizojnë mësim individual dhe grupor),
- niveli K3 mësimdhënës (mësimdhënës, mësimdhënës në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme, mësimdhënës në shkolla për arsimim artistik që realizojnë mësim individual dhe grupor) dhe
- niveli K4 praktikant (mësimdhënës-praktikant, mësimdhënës-praktikant në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme, mësimdhënës-praktikant në shkolla për arsimim artistik që realizojnë mësim individual dhe grupor),
- kategoria LL - bashkëpunëtorë profesionalë
- niveli LL1 këshilltar (bashkëpunëtor profesional-këshilltar, bashkëpunëtor profesional-këshilltar në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme),
- niveli LL2 mentor (bashkëpunëtor profesional-mentor dhe bashkëpunëtor profesional-mentor në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme),
- niveli LL3 bashkëpunëtor profesional (bashkëpunëtor profesional, bashkëpunëtor profesional në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme),
- niveli LL4 praktikant (bashkëpunëtor profesional-praktikant, bashkëpunëtor profesional-praktikant në shkolla me nxënës me nevoja të posaçme) dhe
- kategoria M edukator
- niveli M1 edukator

Neni 79-d

(1) Të punësuarit në shkollat fillore që kryejnë punë ndihmëse-teknike, kanë status të personave ndihmës-teknik dhe për ata zbatohen dispozitat e këtij ligji, Ligjit për të punësuarit në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) të këtij neni përcaktohen nëngrupet, kategoritë dhe nivelet vijuese të vendeve të punës:

- nëngrupi 1 kategoria A niveli A1 pastrues, ndezës-manipulues i kazanëve me avull, ekonom-shtëpiar, haus mjeshtër dhe të tjerë,
- nëngrupi 2 kategoria A niveli A1 rojtar dhe të tjerë,
- nëngrupi 3 kategoria A niveli A1 shofer dhe të tjerë,
- nëngrupi 4 kategoria A niveli A1 servuese-enëlarëse, gjellëbërës dhe të tjerë dhe
- nëngrupi 5 kategoria A niveli A1 punëtor i përgjithshëm, pastruese, përkujdesës dhe të tjerë.

Neni 79-gj

(1) Drejtori, me mendimin paraprak të Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës dhe pëlqim paraprak nga kryetari i komunës, në territorin e së cilës është shkolla fillore dhe Ministria e Arsimit dhe Shkencës miraton plan vjetor për punësim në shkollat fillore të komunës për vitin e ardhshëm, në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik.

(2) Drejtori, me mendimin paraprak të Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës dhe pëlqim paraprak nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës miraton plan vjetor për punësim në shkollat fillore shtetërore për vitin e ardhshëm, në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik."

Neni 4

Në nenin 100 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"(4) Ditarin e paraleles mësimdhënësi e mban në mënyrë të detyrueshme edhe në formë elektronike (e-ditar) në bazë javore, përmes ueb aplikimit që e administron Ministria."

Neni 5

Në nenin 126 paragrafi (1) alineja 7 pas fjalës "drejtor" shtohen fjalët: "në së paku tri gazeta ditore të cilat botohen në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë, nga të cilat njëra nga gazetat që botohet në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve të cilët flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase.“

Neni 6

Në nenin 128 paragrafi (3) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "në momentin e emërimit me aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim apo sanksion kundërvajtës ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë apo detyrës, të ketë certifikatë përkatëse, jo më të vjetër se pesë vjet, për njohjen e gjuhës angleze TOEFEL IBT (TOEFEL IBT) - së paku 30 pikë, IELTS (IELTS) - së paku 3 pikë, BULATS (BULATS) - së paku 20 pikë apo KET (KET) (Cambridge English) - të dhënë, APTIS (APTIS) - së paku niveli A2 (A2) dhe të ketë të dhënë testin psikologjik dhe testin për integritet."

Pas paragrafit (6) shtohet paragraf i ri (7), si vijon:

"(7) Mësimdhënësit apo bashkëpunëtorit profesional që është zgjedhur drejtor i shkollës fillore i pezullohet marrëdhënia e punës gjatë kohës së kryerjes së funksionit drejtor i shkollës fillore dhe ka të drejtë në afat prej 15 ditësh pas pushimit të funksionit që e ka kryer, të kthehet në punë në shkollën ku ka punuar para se të zgjidhet drejtor për kryerje të punëve që i përgjigjen llojit dhe shkallës së tij të përgatitjes profesionale."

Neni 7

Neni 137 shlyhet.

Neni 8

Pas nenit 174 shtohen dy nene të reja 174-a dhe 174-b, si vijojnë:

Neni 174-a

(1) Gjobë në shumë prej 1 000 eurosh në kundërvlerë me denarë në procedurë mandatore inspektori shtetëror i arsimit do t'i shqiptojë për kundërvajtje personit juridik nëse nuk mbahet e-ditar në bazë javore në shkollën fillore (neni 100 paragrafi (4)).

(2) Gjobë në shumë prej 600 eurosh në kundërvlerë me denarë në procedurën mandatore inspektori shtetëror i arsimit do t'i shqiptojë për kundërvajtje personit përgjegjës në personin juridik nëse nuk mbahet e-ditar në bazë javore në shkollën fillore (neni 100 paragrafi (4)).

(3) Gjobë në shumë prej 300 eurosh në kundërvlerë me denarë në procedurën mandatore inspektori shtetëror i arsimit do t'i shqiptojë për kundërvajtje mësimdhënësit nëse nuk mban e-ditar në bazë javore në shkollën fillore (neni 100 paragrafi (4)).

Neni 174-b

Mjetet nga gjobat e shqiptuara në procedurë mandatore nga inspektorët shtetërorë të arsimit janë të ardhura të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë."

Neni 9

Drejtori i shkollës fillore i zgjedhur deri në ditën e fillimit të zbatimit të neneve 5 dhe 6 paragrafi 1 të këtij ligji vazhdon ta kryejë funksionin deri në kalimin e mandatit për të cilin është zgjedhur.

Neni 10

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për arsim fillor.

Neni 11

Dispozitat e nenit 3 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen me ditën e fillimit të zbatimit të Ligjit për të punësuarit në sektorin publik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 27/14) dhe Ligjit për nëpunës administrativë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 27/14).

Dispozitat e neneve 5 dhe 6 paragrafi 1 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen pas një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, përveç dispozitave nga neni 6 paragrafi 1 i këtij ligji që kanë të bëjnë me kushtin për njohjen e gjuhës së huaj të cilat do të fillojnë të zbatohen pas pesë vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 12

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1174.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за средното образование,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 24 февруари 2014 година.

Бр. 07-1163/1
24 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.